

Barn og dyr i barnehagen

«Hvilke erfaringer har ansatte med dyrehold i barnehagen, og hvordan kan samspill med dyr brukes i det pedagogiske arbeidet?»

Vilde Forbergskog
[kandidatnummer: 3]

Bacheloroppgave
[BNBAC3900]

Trondheim, April 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Denne bacheloroppgaven blir oppsummeringen av min utdanning på profilen barnehagelærere med vekt på natur og friluftsliv ved Dronning Mauds Minne høgskole for barnehagelærerutdanning.

Natur og friluftsliv er noe jeg alltid har vært interessert i, og jeg setter stor pris på all den kunnskapen jeg har fått gjennom profilen. Utdanningen ved Dronning Maud har gitt meg faglig og personlig utvikling, og har gitt meg et større innblikk i betydningen av hva natur og friluftsliv kan tilby barna, og betydningen det har for dem.

Jeg ønsker å takke medstudenter for gode faglige og inspirerende samtaler både i bachelorprosessen og på andre plan gjennom utdanningen. Jeg vil gi en ekstra stor takk til min medstudent som var med å samle inn data sammen med meg. Takk for at du var en stor støtte under innsamlingen av datamaterialet, under transkripsjonen og underveis i bachelorprosessen.

Jeg vil også gi en stor takk til de engasjerte informantene som stilte opp til intervju i denne forskningsprosessen, samt til veilederne mine Per-Arvid Wold og Marit Heldal. De har gitt meg god faglig hjelp, støtte og inspirasjon i bachelorprosessen.

Hjertelig takk!

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	4
1.1 Begrunnelse for valg av problemstilling	5
1.2 Oppgavens oppbygning	5
2.0 Teori	6
2.1 Samspill med dyr	6
2.2 Medvirkning i dyrestell/dyrehold	7
2.3 Mestring og selvstendighet	8
2.4 Fremme omsorg, læring og lek	9
Omsorg.....	9
Læring	10
Lek	11
3.0 Metode.....	12
3.1 Valg av metode	12
3.2 Planlegging av datainnsamling	12
3.3 Valg av informanter	13
3.4 Gjennomføring av datainnsamlingen.....	14
3.5 Analysearbeid av datamaterialet.....	15
3.6 Metodekritikk	16
3.7 Etiske retningslinjer	17
4.0 Drøfting av datamaterialet.....	18
4.1 Medvirkning i dyrestellet.....	18
4.2 Mestring og læring med dyr	20
4.3 Omsorg og lek	24
5.0 Oppsummering	27
6.0 Litteraturliste	29
7.0 Vedlegg	31
7.1 Vedlegg: Informasjons og samtykkeskjema.....	31
7.2 Vedlegg 2: Intervjuguide	34

1.0 Innledning

En sommerdag i 2017 arrangerte jeg og min søster barneridning på Helgelandsmuseet. Det var mange barn som kom for å ri på ponnien vår. Et lite barn gjorde stort inntrykk på meg. Gutten var født med en alvorlig funksjonsnedsettelse som gjorde at han hadde en ikke- verbal kommunikasjon. Gutten kunne ikke ri alene, så min søster satt på ponnien og holdt han foran seg, mens jeg gikk sammen med dem. Gutten smilte bredt under rideturen. Det at ponnien vår kunne være med å skape en glede for dette barnet gjorde sterkt inntrykk på meg. Samspill med dyrene i oppveksten har vært med å forme meg som person. Barn i samspill med dyr er et tema som interesserer meg, og av den grunn har jeg valgt temaet barn og dyr i min bacheloroppgave.

Forskning viser at et positivt samspill med dyr kan være med å fremme menneskers fysiske og psykiske helse, styrke opplevelser av mestring og bidra til læring (Berget, et al., 2018, s. 15). Dette er et tema som er interessant å forske på og da spesielt i forhold til barn og dyr. Biolog Edward O. Wilson sier at mennesker har en naturlig draging mot andre levende skapninger, dyr, planter og selve naturen. Vi har behov for å assosiere oss med andre levende skapninger (Selly, 2014, s.6). Dette gjelder for mennesker generelt. Men hvilke utbytter får barna av å være i samspill med dyrene?

I rammeplanen for barnehagen står det følgende: «Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna får kunnskap om dyr og dyreliv» (Kd, 2017, s. 52-53). Dette er noe som er vesentlig å følge opp for de ansatte i barnehagen og kan gjennomføres på ulike måter. Å ha dyrene i selve barnehagen, dra på gårdsbesøk eller ha fokus på de ville dyrene, er noen eksempler.

1.1 Begrunnelse for valg av problemstilling

Helt fra jeg var liten har jeg hatt stor interesse og sterkt engasjement for dyr. De senere årene har jeg også observert barn i samvær med dyr i ulike situasjoner, der jeg har vært delaktig i flere av aktivitetene. Ut ifra forskning vet vi at dyr kan bidra positivt til menneskers psykiske og fysiske helse, læring og mestring (Berget, et al, 2018, s. 15). Som fremtidig barnehagelærer er det interessant å kunne tilegne seg kunnskap om utbyttet barna har i samspill med dyr. I arbeidet med barn i samvær med dyr er det vesentlig å ha kunnskap om hvordan dyrehold kan påvirke barna positivt. Jeg ønsket å se nærmere på dette. Barn og dyr ble derfor et naturlig valg som tema i min bacheloroppgave. Jeg har som mål å ta med meg denne kunnskapen inn i barnehagen som framtidig barnehagelærer. Jeg ønsket å gjennomføre et forskingsprosjekt der jeg kunne undersøke hvilke erfaringer de ansatte har gjort seg med bruk av dyrehold i barnehagen. Jeg ønsket å fokusere på samspillet mellom barn og dyr, og hvordan dette samspillet kan brukes som en del av det pedagogiske arbeidet. Dermed ble problemstilling min følgende:

«Hvilke erfaringer har ansatte med dyrehold i barnehagen, og hvordan kan samspill med dyr brukes i det pedagogiske arbeidet?»

1.2 Oppgavens oppbygning

I det første kapittelet i oppgaven har jeg valgt å presentere tema og problemstillingen for oppgaven, årsaken til at jeg valgte den og hvorfor det er et aktuelt tema å undersøke. I kapittel to vil jeg presentere teorien. Temaene i teoridelen er basert på analysen av datamaterialet. Innholdet i teoridelen vil bli presentert senere. Videre i kapittel tre vil jeg presentere de ulike fasene knyttet til metoden: kvalitativ metode, gjennomføring av datainnsamlingen, valg av informanter, datainnsamlingen, analyse av datamaterialet, metodekritikk og etiske retningslinjer. I kapittel fire har jeg med utgangspunkt i datamaterialet utarbeidet tre hovedkategorier: medvirkning i dyrestell, mestring og læring med dyr, og omsorg og samarbeid. Erfaringer og samspill med dyr i barnehagen har jeg valgt å legge vekt på i alle kategoriene. Disse blir nærmere presentert i kapittel fire. I fremstillingen av datamaterialet og drøftingen har jeg først valgt å presentere informantenes utsagn fra intervjuet, deretter drøfte utsagnene i lys av relevant teori. Avslutningsvis vil jeg foreta en oppsummering av oppgaven.

2.0 Teori

I teorikapittelet har jeg tatt for meg teori som er basert på analysen av datamaterialet og som er relevant i forhold til drøftingsdelen av forskningen. Kapittelet er delt inn i følgende underkapitler: samspill med dyr, medvirkning i dyrestell, mestring og selvstendighet, og fremme omsorg, læring og lek.

2.1 Samspill med dyr

For barn er sosial kompetanse en sentral forutsetning for å kunne fungere godt sammen med andre. Sosial kompetanse omfatter ferdigheter, kunnskap og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. Barna i barnehagen skal få muligheten til å erfare å være betydningsfulle for felleskapet og være i positive samspill med barn og voksne (Kd, 2017, s. 22-23). Samspill for oss mennesker er noe som er sentralt for vår utvikling. Vi er alle født med preferanser for sosialt samspill med våre nære omsorgspersoner (Drugli, 2018, s.50). Allerede tidlig i samspillet mellom barn og foreldre oppstår det impulsiv og følelsesmessig kontakt. Disse positive samspillserfaringene fører til at barnet lærer at andre forstår hva de gir uttrykk for. Samtidig lærer barnet å innrette seg etter andre sine signaler (Drugli, 2018, s. 50).

I barnehagen utvikler barnet nye sider ved seg selv gjennom samvær med andre barn og voksne (Larsen & Slåtten, 2019, s. 43). I rammeplanen for barnehagen står det: «Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap» (Kd, 2017, s. 11). Med gården som arena får barna oppleve ulike sider ved samspill. Barna befinner seg i et samspill både med hverandre, de voksne og med dyrene. I samspill med dyr lærer barn å vise omsorg, empati og de lærer selvkontroll. Barna lærer å tilpasse sin egen oppførsel etter hva dyret ønsker og tåler (Strømsheim, 2017). Dyr kan av denne grunn være med på å utvikle oss som mennesker på ulike områder. Det er flere barn som ikke er i kontakt med dyr. I en gårdsbarnehage er barna i daglig kontakt med dyrene under stell og foring.

I boken Natur- og Gårdsbarnehage presenterer Vedum, et al., positive og negative forhold barn kan oppleve i samspill med dyrene. I forhold til de positive forholdene utvikler barna omsorg og ansvarfølelse ovenfor dyrene de steller. Barna utvikler selvtillit og trygghet i kontakten med dyrene og dyrene stiller ingen krav eller forventninger til barna, noe som kan virke beroligende. Dyrene kan virke trøstende for barna, og det kan være lettere for barna å få

ut vonde tanker ved å «snakke» med dyrene (Vedum, et al., 2005, s. 93-94). I forhold til de negative sidene går det på at urolige og aggressive dyr kan skape frykt og angst hos barna. Barn kan erstatte andre barn med dyr og bli mer lukket, og barnas sinne kan gå ut over dyrene (Vedum, et al., 2005, s. 94).

2.2 Medvirkning i dyrestell/dyrehold

Barna i barnehagen har rett til å være med å medvirke i barnehagehverdagen, og de ansatte skal legge til rette og oppmuntre bana slik at de kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet (Kd, 2017, s. 27). I en gårdsbarnehage er stell og foring av dyr et sentralt gjøremål. Dyrestell er en svært viktig oppgave som må gjøres hver dag, og dette har barna i en gårdsbarnehage muligheten til å delta i. Medvirkning kan forstås med at barn har rett til å få støtte i å uttrykke seg, bli synlig og ha en betydning i sosial sammenheng. Barna skal altså få rom til å uttrykke seg og handle sammen med andre både i fysisk og psykisk forstand (Bae, 2006, s. 8).

I en gårdsbarnehage med dyr der dyrestell er en del av de daglige gjøremålene, har barna muligheten til å være med å bidra i gjøremålene. Barna har da muligheten til å delta i oppgavene slik at de kan utvikle gode erfaringer med dyrestellet. Det er viktig at de ansatte lærer barna at dyrestell er noe som må gjøres året rundt. Det skal selvfølgelig ikke være noe form for tvang for barna å være med å fore og stelle dyrene (Vedum, et al., 2005, s.93). De ansatte må la barna få medvirke ut ifra hva de føler seg komfortable med å gjøre i forhold til dyrestellet. Barna er forskjellige, noen er vant til dyr mens andre har liten erfaring, og noen har ingen erfaring. Det er vesentlig å la barn som har lite eller ingen erfaring med dyrene få tid til å venne seg til dyrene. Barna må ikke føle at de blir presset inn i situasjoner som gjør dem utrygge (Vedum et al., 2005, s. 93). I slike tilfeller er det viktig at de ansatte er gode rollemodeller. Ansatte i barnehagen blir lett rollemodeller for barna, og kan være med å fremme og hemme drivkraften til oppgavene som skal gjennomføres. Det er vesentlig at de ansatte tenker gjennom hvordan de forholder seg til dyrene, og hvordan de snakker om det overfor barna (Skarstein & Skarstein, 2019, s.145). Det er også betydningsfullt at de ansatte trives med dyrestellet da personalets trivsel lett smitter over på barna. Holdninger de voksne viser gjennom det de sier og kroppsspråket, lærer barna av (Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 99). Av den grunn er det viktig at de ansatte er klar over hvordan man er i møte med dyrene og oppgavene knyttet til dem. Barna kan da observere de ansatte og deretter se hva de bør

gjøre og hva de ikke bør gjøre i samspill med dyrene. Dette kan bidra til at barna tilegner seg positive opplevelser med dyrene.

I gårdsbarnehagen er det nødvendig at barnehagen har tilgjengelig utstyr tilpasset barna når de skal være med å bidra i de daglige gjøremålene. Det kan være hensiktsmessig å tilpasse redskapene barna bruker ved dyrestell som for eksempel koster, greiper, spader, osv. Ved å tilpasse redskapene til barna kan det bli lettere for barna å være med å medvirke og delta på de ulike aktivitetene knyttet til dyrene. Det er viktig at barna får erfaringer med hvordan dyrene oppfører seg, for da blir det kanskje også lettere å være med å bidra i foring og stell av dyrene (Vedum, et al., 2005, s.93). Barna kan da tilegne seg positive opplevelser med dyrestellet. Positive opplevelser for barna kan være med å bidra til raskere læring og av den grunn gi barna større motivasjon til å ta del i oppgavene.

Det viktig å ta hensyn til barnas ønsker når det gjelder dyrestell, slik at ingen føler seg presset til noe de ikke ønsker å delta på. Aktivitetene rundt dyrene bør være lystbetonte og gå på omgang (Vedum, et al., 2005, s. 92-93). Ved å la aktivitetene gå på omgang får barna muligheten til å prøve ulike gjøremål knyttet til dyrestellet. De ansatte har mulighet til å la barna medvirke ved at de kan ta del i aktiviteter ut ifra hva de selv er komfortable med å gjøre.

2.3 Mestring og selvstendighet

I rammeplanen for barnehagen står det at: «Personalet skal sørge for at alle barn kan få rike og varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser» (Kd, 2017, s.22). De ansatte i barnehagen skal altså legge til rette for at barna får erfare rike og varierte opplevelser med mestring. Gjennom at de ansatte gir barna utfordringer som bygger på erfaringer, interesser, kunnskap og ferdigheter får barna muligheten til å oppleve mestring.

I en gårdsbarnehage er det sentralt at fjøset og utstyret er tilrettelagt for barna slik at de kan gjennomføre ulike oppgaver selv, uten hjelp fra de voksne (Vedum, et al., 2005, s. 29). Ved at fjøset og utstyret er lagt til rette for barna, blir det lettere å kunne ta del i de daglige gjøremålene i fjøset. Etter hvert vil barna oppleve mestring og selvstendighet i dyrestellet. Flere undersøkelser viser at arbeidsoppgaver knyttet til dyr kan gi pågangsmot og opplevelser av mestring (Støkken, 2020). Ulike studier med kjæledyr og husdyr har vist at mestring og selvstendighet er vesentlige effekter av intervensjon med dyr (Berget, et al., 2018, s. 67). Det

å være med å ta ansvar for dyrene, kan være svært meningsfullt for barna. Ved å gi barna muligheten til å delta i omsorgsoppgaver rundt dyr, kan det være med å bygge selvtillit, gi mestring og selvstendighetsfølelse (Selly. 2014, s. 20).

For barna skjer den beste læringen når de selv får utføre oppgavene, fremfor at noen gjør det for dem. Det å kunne utføre oppgaver selv er sentralt for barnas erfaringer med å mestre (Lehn & Sivertsen, 2022, s. 19). Det å klare ulike utfordringer som ikke er for lette eller for utfordrende, kan gi barna store opplevelser av mestring (Norrdhal & Misund, 2009, s. 66). I dyrestellet er det viktig at de ansatte legger vekt på at barna kan føle at de er betydningsfulle hjelpere (Vedum, et al., 2005, s. 93). Ansatte som viser at de setter pris på det barna gjør for dyrene, kan være med å gi barna positive opplevelser i arbeidet med dyr, og bidra til at barna fortsetter å engasjere seg i de daglige gjøremålene knyttet til dyrestellet. Barna kan gjennom dette oppleve at de spiller en sentral rolle for dyrene fordi dyrene er avhengige av barnas daglige hjelp. Det å la barna gjøre oppgavene selv og opplever mestring i ulike gjøremål, kan bidra til positivt selvbilde og økt selvtillit hos barna (Stai, 2020a).

2.4 Fremme omsorg, læring og lek

Omsorg

Omsorg handler om å ta vare på, bekymre seg for eller hjelpe en annen person (Tholin, 2018, s. 205). For at barna skal få den omsorgen de trenger, kreves gode relasjoner slik at det blir skapt gode tilknytninger mellom barn-barn og barn-voksne. I rammeplanen for barnehagen står det «Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring (Kd, 2017, s. 19). I gårdsbarnehager der barna er i daglig kontakt med dyrene, oppstår det også omsorgsrelasjoner mellom barna og dyrene. Dyrene er med å gi barna ulike muligheter til å utvikle sine sosiale ferdigheter. Ved å være i samspill med dyrene lærer barna å gi omsorg og ta ansvar for andre enn seg selv (Selly, 2014, s. 2).

Tidlige samspill med dyr kan ha positiv betydning i barnas utvikling med tanke på å utvikle gode verdier for omsorg. Dyrene kan hjelpe barna med å utvikle et skille mellom «seg selv» og «andre», erfare en sunn to-vegs relasjon og bygge etiske verdier (Selly. 2014. s. 26). Barn i samvær med dyr har muligheten til å «tune inn» i en verden utenfor seg selv (Selly, 2014, s. 27). De får muligheten til å se og ta ansvar for andre enn bare seg selv, som er gode erfaringer å ta med seg videre til det å vise omsorg for andre. Når barnet viser omsorg overfor dyret og

får en positiv respons, vil dette være med å styrke barnets selvtillit og selvbilde (Selly, 2014, s. 29).

Barna i gårdsbarnehager har en mulighet til å kunne lære seg å yte omsorg for andre ved å gi omsorg til dyrene. Barna som har muligheten til å delta i daglige rutiner, som mating, børstning, rengjøring og stell av dyr, har muligheten til å utvikle en følelse av hva omsorg egentlig går ut på, og hvordan man kan yte omsorg for andre (Selly, 2014, s. 29). Barn i samspill med dyr får muligheten til å kunne yte omsorg både for hverandre, men også for dyrene i barnehagen. Båndet barna knytter med dyrene kan gi dem erfaringer med å se situasjoner i et annet perspektiv, altså «se verden gjennom dyrets øyne». Dette vil kunne være med å gi barnet empatiske ferdigheter (Selly, 2014, s. 46). I en slik situasjon må de tenke på dyret og ikke bare på seg selv. De opparbeidet en evne til å se hva se som er det beste for dyret og handler etter det.

Læring

I henhold til det som står skrevet i rammeplanen for barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal bidra til et læringsfelleskap der barna får bidra i egen og andres læring (Kd, 2017, s. 22). For barna i barnehagen skal læring og utvikling være sentrale punkt i barnehagehverdagen. I en gårdsbarnehage der barna får delta i dyrestellet, er de både sosiale med andre barn, voksne og ikke minst dyrene. Dette kan man knytte opp mot Lev Vygotskij sosiokulturelle teori som bygger på en antakelse om at læring skjer gjennom deltakelse i sosial praksis og med bruken av språket. Språket er altså en viktig faktor i læring og gjør det lettere å kunne være i samspill med andre. Vygotskij var særlig opptatt av barns utvikling og belyste spesielt læring som en sosial prosess (Lillemyr, 2020, 109). I dyrestellet må barna både være i samspill og kommunisere med hverandre, de ansatte og ikke minst dyrene for å kunne gjennomføre rutinene i stellet. Barna lærer i samspill med dyr å observere hva som blir følge av en handling ovenfor dyret, og de lærer handlinger de skal utføre gjennom observasjon av andre (Selly, 2014, s. 37). I en gårdsbarnehage får barna lære å stille dyrene og hvordan de skal behandles. Gjennom arbeid med dyrene får barna ulik kunnskap om dem og kan deretter utvikle en forståelse og respekt for alt som lever (Vedum, et al., 2005, s. 29). I en gårdsbarnehage er også døden en naturlig del av dyrelivet, noe barna vil få erfaringer med i ulike situasjoner. Det kan være syke eller gamle dyr som dør, eller man må avlive dyret av

dyremessige hensyn. Avlivning av dyr kan barna oppleves som uproblematisk dersom de voksne er rolige og trygge i situasjonen og har samtaler med barna om det (Vedum, et al. 2005, s. 93).

Krogstad skriver at: «Danning innebærer et helhetlig syn på barnet gjennom at barnet får møte og utforske seg selv og sine muligheter i vekselspill med kulturen og samfunnet det er en del av» (Krogstad, 2018, s. 462). Det finnes ingen klar definisjon på hva danning er, og danning kan tillegges ulike betydninger. Danning innebærer å utvikle holdninger, verdier og kunnskap sammen gjennom dialoger og felles prosesser. Vi dannes gjennom hele livet. Barnet blir gjennom ulike situasjoner hele tiden tilført nye meninger og betydninger, mens det selv finner sin plass i fellesskapet (Nome, 2018, s. 529). Barna i samspill med dyrene kan utvikle holdninger, verdier og ulik kunnskap gjennom felles prosesser med dyrene.

Som jeg har nevnt tidligere, er det viktig at de ansatte legger vekt på at barna kan føle at de er betydningsfulle hjelpere under dyrestellet. Ved at de ansatte setter pris på og verdsetter det barna gjør, kan det bidra til å stimulere en dannelsingsprosess. Barna kan da finne sin unike plass i et menneskelig og meningsfullt felleskap. Dette kan være med i utviklingen av barn som ansvarlige samfunnsborgere og unike individer (Nome, 2018, s. 530-531).

Lek

I barnehagen skal leken være sentral for barna, og den skal sees på som en egenverdi som skal anerkjennes. Leken er i barnehagen en hovedarena for barns utvikling, læring, sosialisering og i den språklige utviklingen (Kd, 2017, s. 20). For barna er leken en egen måte å lære på, bearbeide og skape noe nytt på. I leken blir det lagt grunnlag for å utvikle ulik kunnskap og ferdigheter. Leken gir barna følelsen av velvære og livslyst i hverdagen. For barna er leken selve livet som er her og nå. Det å være i lek for barna gir dem flere og ulike erfaringer som kan være med å øke forståelsen for omverdenen og den sosiale verden (Stai, 2020b).

I leken trer barna inn i en egen verden som gir dem en opplevelse av lykke. Barna trer inn i en tilstand som ifølge Csikszentmihayi kalles flyt. Grunnen til dette er fordi opplevelsen barna hensettes i er utenfor tid og rom, og «barna lar seg flytte av gårde uten tanke for noe annet enn leken» (Kibsgaard, 2018, s. 354). Opplevelsen av å være i flytsonen vil styrke barnets psykiske kompetanse som gjør at de blir tryggere på seg selv i samspill med andre (Kibsgaard, 2018, s. 354). I barns lek skapes også vennskap. Barna ønsker å skape et felleskap med andre barn. Barn som leker sammen, får følelsen av samhørighet og positive følelser

ovenfor hverandre som kan gjøre at leken går lettere og kan føre til vennskap blant barna (Öhman, 2020, s.96).

I forhold til barn og dyr kan dyrene bidra til en felles lekepreferanse mellom barna, der de kan knytte leken opp mot dyrene eller stellet rundt dyrene. Barns kjærlighet for dyrene kan også utfylles gjennom lek. De kan være ulike dyr, og da trenger ikke barna å ta hensyn til alle begrensninger med å være menneske. De kan bruke fantasien og bruke dyrene som inspirasjon og utgangspunkt for leken (Selly, 2014, s. 21).

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Metoden man velger å bruke ved forskning blir valgt på bakgrunn av at den metoden egner seg best til å belyse problemstillingen eller spørsmålet (Dalland, 2020, s. 53).

Problemstillingen min tilsier at jeg er ute etter holdninger, tanker og erfaringer knyttet til arbeid med dyr i barnehagen. For å innhente slik data vil metoden være kvalitativ fordi den fanger opp meninger, opplevelser og erfaringer hos informantene. For min problemstilling ble det mest hensiktsmessig å velge intervju som metode for å kunne få mer detaljert og utfyllende kunnskap og informasjon om informantenes ulike holdninger, tanker og erfaringer med arbeid med dyr i det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

3.2 Planlegging av datainnsamling

I utarbeidingen av intervjuguiden jobbet jeg og en medstudent sammen. Grunnen til at vi jobbet sammen var fordi vi begge har samme bachelortema med noe ulik problemstilling. Ved å være to intervjuere med forskjellig innsikt og forståelse kan det skape grunnlag for bedre faglig diskusjon og kan være en kvalitetssikring av informasjonen fra informantene. Kanskje min medstudent ser noe jeg ikke ser og omvendt, og at vi kan tolke noe ulikt. Under utbredelsen av intervjuguiden var vi bevisst på at vi måtte lage spørsmål der svarene var rettet mot begge problemstillingene. Ved å utarbeide intervjuguiden forbereder man seg samtidig både faglig og mentalt til å møte informantene (Dalland, s.83).

Vi valgte å basere intervjuet på en intervjuguide, så vi hadde et semistrukturert intervju. Intervjuguiden var overordnet som utgangspunkt i intervjuet, men vi var åpne for at spørsmålene, tema og rekkefølge kunne variere. Vi baserte intervjurunden på at vi ønsket å være åpne for at vi kunne gå frem og tilbake i spørsmålene ut ifra hva informanten kom til å si (Johannessen, et al, 2021 s. 108). Ved å være åpen i intervjusituasjonen, er det en større sjanse å få mer spontane og uventede svar (Dalland, s.83).

For å få adgang til feltet startet vi med å søke opp ulike barnehager som hadde dyrestell som en del av hverdagen. Vi var tidlig ute med å kontakte barnehagene og fikk raskt tak i informant fra den ene. I denne barnehagen fikk vi gjennomført intervjuet fortløpende. Den neste barnehagen tok vi kontakt med litt senere etter avslag fra andre barnehager. I denne barnehagen gjennomførte vi intervjuet over nettet da vi ikke hadde mulighet å oppsøke barnehagen. Til sammen tok vi kontakt med ti ulike barnehager.

3.3 Valg av informanter

I utvelgelsen av informantene stilte vi krav om at informantene jobbet i barnehager der de hadde dyr. Ved å velge ut bestemte personer som man mener har erfaringer og kunnskap som er relevant for å få samlet inn datamaterialer til problemstillingen, har man gjort et strategisk valg (Bergsland & Jæger, s. 42). Da vi kom frem til at kriteriet om informantene var i samsvar med problemstillingene våre, tok vi kontakt med bestemte barnehager der barna deltar i daglig dyrestell. Vi valgte ut informanter fra to ulike barnehager der dyrestell er en del av barnehagehverdagen. Jeg mener det er en fordel å bruke to barnehager, slik at jeg kunne sammenligne hvordan de bruker dyrestell i det pedagogiske arbeidet og hvilke erfaringer de har gjort. Til sammen fikk vi tre informanter. En informant fra den første barnehagen, og to informanter fra den andre.

I oppgaven har jeg valgt å gi informantene fiktive navn slik at de forblir anonyme. Den første informanten fra den første barnehagen har jeg valgt å kalle Christin. Christin er utdannet barnehagelærer og har tatt videreutdanning som pedagogiske leder. Hun jobber nå som pedagogiske leder på storbarn, 3-6 år. Den første informanten fra den andre barnehagen har jeg valgt å kalle Mia. Mia er utdannet barnehagelærer og jobber nå som pedagogiske leder på småbarn, 0-3 år. Hun har alltid vært interessert i dyr og elsker alt som har med dem å gjøre. Den tredje informanten fra den andre barnehagen, har jeg valgt å kalle Ida. Hun er utdannet barne- og ungdomsarbeider og jobber i dag som fast ansatt på småbarn, 0-3 år. Ida har vokst

opp på gård og har alltid hatt dyr hjemme. Hun har tidligere drevet familiebarnehage og jobbet med barn i 24 år.

Det å velge tre informanter fra to forskjellige barnehager var et bevisst valg. Dette for å få innspill fra flere og for å kunne høre om holdninger, tanker og erfaringer fra ulike barnehager som begge jobbet aktivt med dyr i barnehagehverdagen. Alle informantene våre oppholdt seg daglig i fjøset eller stallen sammen med barna for å gjennomføre dyrestellet. Jeg hadde ingen kjennskap til noen av barnehagene eller informantene på forhånd.

3.4 Gjennomføring av datainnsamlingen

Formålet med intervju er å fremme meninger med sentrale temaer i informantens livsverden (Dalland, 2017, s. 70). Det å innhente beskrivelser av informantens livsverden er sentralt i min forskning for å undersøke nærmere hvilke erfaringer de pedagogiske lederne har med dyrehold i barnehagen, og hvordan de bruker dyrene i det pedagogiske arbeidet.

Vi valgte å lage en semistrukturert intervjuguide fordi vi ønsket å kunne bevege oss frem og tilbake i intervjuet ut ifra hva informantene sa. Jo, mer åpen man er i intervjusituasjonen, jo større sjanse er det å få mer spontane og uventede svar (Dalland, s.83). I forkant av intervjuet sendte vi ut informasjons- og samtykkeskjema (vedlegg 1). En dag før intervjuet sendte vi ut intervjuguiden (vedlegg 2). Vi valgt å sende ut intervjuguiden dagen før intervjuet slik at informantene hadde muligheten til å lese gjennom spørsmålene før intervjuet. Grunnen til at vi valgte å ikke sende intervjuguiden til informantene før, var fordi vi ønsket spontane refleksjoner rundt spørsmålene. Vi gjennomførte to separate intervjuer hvor de to informantene fra samme barnehage deltok samtidig i samme intervju.

På forhånd av begge intervjuene hadde vi bestemt at min medstudent skulle stille spørsmålene, mens jeg skulle notere fortløpende underveis. Begge intervjuene startet med at min medstudent stilte oppvarmingsspørsmålene som vi hadde lagd på forhånd.

Oppvarmingsspørsmålene gikk ut på å få vite noe om informantens utdanningsbakgrunn, interesser og tidlige erfaringer med dyr (vedlegg 2). Deretter stilte min medstudent hovedspørsmålene i intervjuguiden. Min medstudent gikk frem og tilbake i spørsmålene slik at vi stilte spørsmålene i intervjuguiden ut ifra hva informantene sa. Intervjuguiden var overordnet som utgangspunkt i intervjuet, men vi var åpne for å variere rekkefølgen på spørsmålene. Informantene utdypet hovedspørsmålene godt. Det ble stilt en del

oppfølgingsspørsmål for å få utdypet svarene og få eksempler. Oppfølgingsspørsmålene var laget på forhånd. Avslutningsspørsmålene gikk ut på om de hadde fått noe tilbakemelding av barna rundt det å ha dyr i barnehagen, og om det var noe de ønsket å utdype på tidligere spørsmål. Med dette ble samtalen rundet av naturlig. Begge intervjuene ble gjennomført likt. Det ble litt variasjoner ut ifra hvilken rekkefølge vi stilte spørsmålene da vi tok utgangspunkt i hva informantene sa.

Tidsrammen for intervjuet var på forhånd satt til 60 minutter noe vi holdt oss til.

3.5 Analysearbeid av datamaterialet

Det er viktig å få frem innholdet i intervjuet på en mest mulig saklig måte (Dalland s. 94). Analysearbeidet startet samme dag som intervjuet. Vi transkriberte datamaterialet til en hel skriftlig tekst samme dag som intervjuet ble gjennomført. Dette var strategisk valg fordi hukommelsen er best rett etter gjennomført intervju (Patton 1990, i Johannessen et. Al, 2016, s 156). Vi utfylte setningene så tilnærmet det informantene svarte og så godt som vi husket svarene ut ifra de ufullstendige setningene. I transkripsjonsprosessen fjernet vi også overflødige materialer som ikke var relevante for problemsstillingene. Dette er for å redusere datamaterialet og skape orden og struktur i teksten. Det blir da enklere å få oversikt over datamaterialet (Bergsland & Jæger, s. 45). Vi tilbydde oss å sende transkripsjonen til informantene om de ønsket det. Den ene informanten hørte vi ikke noe mer fra, mens de to andre informantene ønsket å lese gjennom og godkjenne transkripsjonen.

Jeg leste gjennom transkripsjonene flere ganger, og markerte sitater og utsagn som ville være relevant i forhold til min problemstilling. Deretter sorterte jeg sitatene og utsagnene inn i ulike kategorier og temaer. Gjennom bruk av tematisk analyse vil jeg vise frem en sammenheng av funnene, slik at dette skal kunne settes i en helhet (Thaagard, 2009, s. 172). I analysen av et intervju vil sortering og oppdeling hjelpe oss til å få tak i de enkelte sidene ved det informanten har sagt (Dalland, 94).

Under analysen av datamaterialet måtte jeg være kritisk til egne og min medstudent sine tolkninger. I forhold til det å være to under transkripsjonen har gjort at vi kunne tolke det informantene hadde sagt ut fra begge sine syn. Dette kan være en fordel ved at vi tolker det informantene har sagt på to ulike måter. Kanskje min medstudent ser noe jeg ikke ser og omvendt. I analysearbeidet er det viktig å vise hva som er informantens utsagn og hva som er

mine egne tolkninger. Dette er en stor utfordring når det gjelder analyse og tolkningsarbeid som Bergsland og Jæger (2022, s. 45) skriver. I teksten har jeg markert og fremhevet utsagn og sitater fra informantene med et innrykk og bruk av kursiv. Dette er gjort med bakgrunn i at datamaterialet skal være godt synlig i teksten.

3.6 Metodekritikk

Før jeg valgte metode hadde jeg noen tanker om hvordan jeg på best mulig måte kunne finne relevant informasjon med utgangspunkt i kvalitet. Jeg har gjennom forskningen min samlet inn data gjennom intervju som har resultert i at jeg har fått relevante svar på hvilke erfaringer barnehagelærerne har med dyrestell, og hvordan samspill med dyr kan brukes i det pedagogiske arbeidet. Etersom min forskning er basert på tolkningen av intervju med tre informanter, kan man ikke si de representerer et helhetlig bilde av alle barnehager med dyr. Metoden for forskningsprosjektet skal gi troverdig kunnskap, noe som betyr at kravene til reliabilitet og validitet må være oppfylt (Dalland, 2020, s. 245).

Ifølge Dalland handler reliabilitet eller pålitelighet i kvalitative studier om: «hvorvidt det arbeidet du har presentert, er til å stole på» (2020, s.58). De tre informantene mine er alle ansatte i barnehager med dyr, hvor de tar i bruk dyrene aktivt i barnehagehverdagen. Her kan personlige erfaringer og utdanningsbakgrunn ha betydning for hvilke syn de har på dette. I intervjuene ble det ikke brukt lydopptaker. Av den grunn er det mulig at deler av informasjonen som ble formidlet under intervjuet ikke ble registrert eller ble delvis endret gjennom transkripsjonen. Ved bruk av lydopptaker kunne reliabiliteten ha blitt styrket. Noe som kan være med å styrke reliabiliteten er at under nettintervjuet var det stabilt og bra nett så det oppstå ingen utfordringer knyttet til å høre hva informantene sa. Vi var to studenter under datainnsamlingen der den ene intervjuet mens den andre noterte fortløpende. Dette kan være med å styrke reliabiliteten ved at den ene studenten var lyttende til det informantene sa, mens den andre studenten konsentrerer seg om å skrive ned hva informantene sa. Jeg vil også nevne at informantene fikk tilbud om å lese gjennom den ferdige transkripsjonen. Den ene informanten hørte vi ikke noe fra. De to andre informantene fra gruppeintervjuet ønsket å lese gjennom og godkjenne transkripsjonen.

Validitet kan i kvalitative studier knyttes til troverdighet og gyldighet (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Dette handler altså om hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke. Ved å skrive en intervjuguide forsterker jeg validiteten i prosjektet som sikre data

som kan brukes til å besvare problemstillingen. Vi brukte oppfølgingsspørsmål for å få informantene til å utdype eller forklare svarene, noe som kan bidra til bedre validitet i oppgaven. Derimot kan mine personlige og positive holdninger til bruken av dyr i det pedagogiske arbeidet i barnehagen, være med å svekke validiteten i oppgaven. Det kan da være utfordrende i tolkningen av datamaterialet å se eventuell negativ side med bruken av dyr i barnehagen, og drøfte ut ifra det.

3.7 Etiske retningslinjer

I et forskningsarbeid som dette der jeg er avhengige av å kontakte personer for å samle data, er det viktig at etikken blir ivaretatt. I dette arbeidet er etiske retningslinjer helt sentrale. Etikkk handler om hva vi kan og ikke kan gjøre mot hverandre, altså forholdet mellom mennesker (Johannesen, et al., 2021, s. 45).

Det finnes tre sentrale etiske regler for forskning på mennesker: informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland & Jæren, 2022, s. 47-48). Jeg har brukt alle disse aktivt gjennom bachelorskrivingen. Fra jeg kontaktet informantene og gjennom bachelorskrivingen. Informert samtykke handler om at informantene får informasjon om undersøkelsen, at det er frivillig å delta og at de kan trekke seg og sine uttalelser når som helst om de måtte ønske det. Jeg sendte i forkant av intervjuet ut informasjons- og samtykkeskjema til informantene som de kunne lese gjennom. Gjennom dette fikk informantene kjennskap til formålet med intervjuet og hovedtrekkene i forskningen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47).

Konfidensialitet handler om anonymiteten til informantene, og at personlig data ikke offentliggjøres (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47). For å sikre konfidensialiteten til mine informanter har jeg ikke med navnet til barnehagene, og valgte å presentere informantene med fiktive navn: Christin, Mia og Ida. Ved å bruke fiktive navn istedenfor tallkoder blir presentasjonen av informantene mer virkelighetsnære.

Den siste av de tre sentrale etiske reglene er konsekvenser. Konsekvenser innebærer mulig skade og urimelig belastninger for informantene. Dette er noe jeg tar hensyn til når jeg anonymiserer det gjenkjennbare og holder informasjonen deres privat, altså holder taushetsplikten. Dette gjør jeg for å ivareta informantenes integritet. Konsekvenser trenger ikke å bare være negative, det kan også handle om fordeler. Fordelene de kan få av å delta i

prosjektet kan bidra til ny kunnskap, refleksjon og ettertanke blant informantene (Bergsland & Jæger, 2022, s. 49).

4.0 Drøfting av datamaterialet

I dette kapitlet vil jeg drøfte datamaterialet i lys av relevant teori. Først presenteres kategorien «Barns medvirkning i dyrestellet». Videre presenterer jeg kategorien «Mestring og læring i dyrestellet», og deretter kategorien «Omsorg og lek». Jeg vil legge vekt på hvilke erfaringer de ansatte har med dyrehold, og hvordan samspillet med dyrene kan brukes i det pedagogiske arbeidet. Jeg ønsker å presisere at Mia og Ida jobber i samme barnehagen.

4.1 Medvirkning i dyrestellet

Det å la barna være med å medvirke i barnehagehverdagen er noe som er sentralt. Dette er noe informantene er opptatt av og legger vekt på i forhold til delaktigheten med dyrene. De har erfart at det er viktig å legge til rette for at de barna som selv ønsker det, får oppleve samspill med dyrene.

Vi voksne tar hensyn til barnas ønsker. Om det ikke er barn som ønsker å være i fjøset så slipper de. Da bytter vi barn og tar heller noen som ønsker det. Barna får gjennom dette være med å medvirke i hverdagen [Christin].

En får mye gratis med å være sammen med dyrene. Vi begynner å jobbe med dyrene allerede fra barna er små. Barna må da være snille med dyrene og ta hensyn til dem. Barna lærer da også hvordan de skal oppføre seg mot hverandre. Det hender at noen barn er skeptiske, men de har endret seg, og har etter hvert ønsket å delta i arbeidet og vært med på å ri. For det er aldri noen tvang at noen av barna skal være med i stallen eller ri. Det vil alltid være lystbetont [Ida].

Ifølge Ida får barna i barnehagen tidlig kontakt med dyrene slik at de får en naturlig og gradvis tilvenning til dyr og dyrestell. Gjennom å være i samspill med for eksempel hester og kaniner kan barna få muligheten til å være med å medvirke i sin egen barnehagehverdag. Både Christin og Ida nevner at de tar hensyn til barnas ønsker knyttet til dyrestellet og

aktiviteter rundt dyrene. Gjennom dette er de bevisste på å la barna være med å medvirke i sin egen barnehagehverdag. Under teorikapittelet presiserer Bae at medvirkning kan forstås med at barn har rett til å få støtte i å uttrykke seg, bli synlig og ha en betydning i sosial sammenheng (Bae, 2006, s. 8). Under aktiviteter knyttet til dyrene får barna muligheten til å velge om de ønsker å delta og hva de ønsker å delta på. I denne sammenhengen kan barna komme med innspill, og de blir sett og hørt av de ansatte. Barn som ikke ønsker det, blir ikke tvungen til å måtte delta i arbeidet i stallen eller fjøset. I denne sammenhengen kan man tenke seg at det viktig at de ansatte motiverer barna til å delta for å kunne utvikle seg i samspill med dyrene. Ifølge Vedum, et al., er det sentralt å ta hensyn til det å la barna være med å bestemme hva de ønsker å gjøre i dyrestellet, slik at de ikke føler seg presset til noe de ikke ønsker å være med på. Aktivitetene rundt dyrene bør være lystbetonte og gå på omgang (Vedum, et al., 2005, s. 92-93). Dette er Ida opptatt av og gir uttrykk for at aktivitetene rundt dyrene alltid skal være lystbetonte. I slike situasjoner har de ansatte muligheten til å la barna være med å bistå ut ifra hva de er komfortable med å gjøre. Ifølge rammeplanen for barnehagen har barna rett til å være med å medvirke i barnehagehverdagen (Kd, 2017, s. 27). Rammeplanen er noe de ansatte er pålagt å følge. Det at informantene mine er bevisste på å la barna være med å hjelpe til med dyrene, får de da muligheten til å være med å bidra i sin egen hverdagen. Barna har gode muligheter til å være med å påvirke hverdagen i en gårdsbarnehage, men da må de ansatte legge til rette for deltakelse under de ulike aktivitetene. Gjennom samspillet med dyrene får barna dermed muligheten til å være med å medvirke på flere områder i barnehagehverdagen. De ansatte kan ta i bruk dyrene i det pedagogiske arbeidet der de fokuserer på å la barna være med å engasjere seg aktivt i barnehagehverdagen, noe også Mia presiserer nedenfor.

De barna som har lyst, får være med, men vi tvinger ingen barn til å være med på noe de ikke har lyst til, så vi spør alltid om de vil være med i stallen [Mia].

Mia legger også vekt på at valget til å delta skal være frivillig. Ifølge Vedum, et al., skal det selvfølgelig ikke være noe form for tvang for barna å være med å fore og stelle dyrene (Vedum, et al., 2005, s.93). Barna skal selv føle seg komfortable med det de gjør i fjøset eller stallen. Dette er noe som kommer frem hos alle mine informanter. De er alle opptatte av at barna skal få bestemme hva de ønsker å gjøre i forhold til dyrene. Mia fortsetter:

...Barna vil ofte delta på ulike ting, for det er forskjellig hva de liker å delta på. Noen barn deltar i møkkingen, men så kan det være andre barn igjen som er med på å gi dem mat [Mia].

Ut ifra det Mia forteller ovenfor opplever hun ofte at barna ønsker å delta på ulike aktiviteter i henhold til det de er komfortable med å gjøre. Noen barn synes arbeidet med å møkke er givende, mens andre heller vil mate hønene. Barna er forskjellige, og ut ifra det er det viktig å se og lytte til hvert enkelt barn. Noen barn har erfaring med dyr, mens andre har noe eller ingen. Det er viktig å la barna som har noe eller ingen erfaring få tid til å venne seg til dem. Barna må ikke føle at de blir presset inn i situasjoner som gjør dem utrygge (Vedum et al., 2005, s. 93). Ut ifra det informantene forteller kan vi se at de er opptatte av å ta hensyn til barnas ønsker. Det er også viktig å motivere barna til å utfordre seg selv slik at de kommer videre i sin utvikling i samspill med dyrene. Barna får da en større mulighet til å oppleve positive hendelser i samspill med ulike dyr i barnehagen. For barna kan positive opplevelser med dyr bidra til raskere læring, og barna kan av den grunn oppnå større motivasjon til å bidra med oppgavene rundt stell og omsorg (Vedum, et al., 2005, s. 93). Barna får da gjennom samspill med dyrene være med å medvirke i sin egen barnehagehverdag. Det kan også være enklere for barna å delta i dyrestellet jo mer erfaringer de har med dyr og dyreliv. Det er viktig at de ansatte er gode rollemodeller og viser barna hva de skal gjøre i og rundt dyrestellet. Det er også betydningsfullt at de ansatte trives med arbeidet i stallen eller fjøset da personalets trivsel lett smitter over på barna. Holdninger de voksne viser gjennom kroppsspråket og det de sier, lærer barna av (Lundhaug & Neegaard, 2013, s. 99). Av denne grunn er det viktig at de ansatte er klar over hvordan man er i møte med dyr og oppgavene knyttet til dem, for å kunne være gode rollemodeller. Medvirkning er en sentral del av det pedagogiske arbeidet i barnehagen fordi barna har rett til å være med å medvirke i sin egen barnehagehverdag.

4.2 Mestring og læring med dyr

For noen barn er det en mestring bare det å gå inn i fjøset for de mer usikre. Men for de mer vante er det mestring i å gjøre de ulike oppgavene knyttet til dyrene [Christin].

Barna er med på å hjelpe til i stallen, og kan da få mestringsfølelse knyttet til arbeidet de gjør i stallen [Mia].

I sitatene ovenfor nevner både Christin og Mia at mestring er noe begge har observert at barna har erfart med dyr i barnehagen. Barna mestrer gjennom ulike oppgaver de gjør knyttet til dyrene. Ifølge Støkken viser flere undersøkelser til at oppgaver barna gjør knyttet til dyr, kan gi pågangsmot og opplevelser av mestring (Støkken, 2020). Gjennom å være i samspill med for eksempel hester og kaniner, kan barna oppleve mestring gjennom de ulike oppgavene knyttet til stellet. Christin og Mia forteller begge om muligheter til å kunne mestre å oppleve mestringsfølelser knyttet til dyrestell. Det å gi barna den muligheten til å delta i omsorgsoppgaver rundt dyrene, kan være med å bygge selvtillit og gi barna opplevelser med å mestre oppgaver (Selly, 2014, s. 20). Christin og Mia har begge erfart at barna kan oppleve mestringsfølelsen på ulike områder i samspill med dyrene i barnehagen.

...Det er store mestringsmuligheter i stallen. Barna kan mestre ved å hjelpe hverandre eller samarbeide om å få gjort oppgavene knyttet til dyrestellet [Ida].

I sitatet ovenfor forteller Ida om samarbeid som skjer i stallen for å få gjort oppgavene knyttet til dyrestellet. Der hjelper barna hverandre med ulike oppgaver slik at de blir gjort. Barna har i slike sammenhenger muligheten til å lære av hverandre og oppleve mestring. Kanskje noen barn kan noe som ikke andre barn kan. I slike situasjoner lærer barna av hverandre og de voksne, altså gjennom sosial praksis. Dette er i tråd med Vygotskijs sosiokulturelle teori som bygger på antagelse om at læring skjer gjennom deltakelse i sosial praksis med bruken av språket (Lillemyr, 2020, s. 109). Barna deltar aktivt i stallen der de bruker språket for å kommunisere med hverandre for å få gjort oppgavene. Her lærer barna både med og av hverandre. I gjennomføringen av aktivitetene deltar barna i en sosial praksis både med hverandre, de ansatte og ikke minst dyrene for å få gjennomføre rutinene i stellet. Danning er noe som skjer hele livet, men det innebærer å utvikle holdninger, verdier og kunnskap sammen gjennom dialoger og felles prosesser (Nome, 2018, s. 529). Barna kan gjennom samspillet med dyrene utvikle holdninger, verdier og ulik kunnskap i felles prosesser med andre barn, de voksne og med dyrene. Barna blir gjennom felles prosesser med ansatte og hverandre tilført ulik kunnskap om hvordan de skal forholde seg og oppføre seg i tilknytning til dyrene. I dette samspillet lærer barna hva som blir følgen av handlingen ovenfor dyret, og

de lærer handlinger de skal utføre gjennom observasjon av andre (Selly, 2014, s. 37), altså i sosial praksis med andre.

De eldre barna tar nesten hele fjøsstellet selv. Der de flir, mater og koser med dyrene. Det varierer for hvert enkelt barn hva de ønsker å gjøre i fjøset [Christin].

I sitatet over forteller Christin alt barna gjør på egenhånd. De største barna i barnehagen tar nesten hele fjøsstellet selv. Dette er noe barna lærer av, og oppnår tilliten til å kunne gjøre mesteparten av jobben selv. Dette er i tråd med det Lehn og Sivertsen skriver om at den beste læringen for barna skjer når de selv får utføre oppgavene, noe som er sentralt for barnas erfaringer med det å mestre (Lehn & Sivertsen, 2022, s. 19). Gjennom det Christin forteller får barna en mulighet av de ansatte til å kunne gjøre mesteparten rundt stellet av dyrene på egenhånd. På denne måten lærer barna best. Det å kunne klare ulike utfordringer kan gi barna store opplevelser av mestring (Norrdhal & Misund, 2009, s.66), noe i tråd med det Christin forteller. Christin nevner også at det er variasjon i oppgavene barna gjennomfører. I følge Vedum, et al., burde aktivitetene rundt dyrene gå på omgang (Vedum, et al., 2005, s. 92.93). Barna får gjennom en slik organisering prøve ut ulike oppgaver og muligheten til å kunne mestre dem. De som får muligheten til å kunne gjøre dyrestellet, kan gjennom arbeidet oppleve at de spiller en sentral rolle for dyrene. Barna kan erfare at dyrene er avhengige av barnas daglige hjelp. Det å la barna gjøre oppgavene selv og oppleve mestring i ulike gjøremål kan bidra til positivt selvbilde og økt selvtillit hos barna (Stai, 2020a). I slike situasjoner som Christin forteller om er det viktig at de ansatte viser at de setter pris på det barna gjør i dyrestellet. Det kan være med å gi barna positive opplevelser og kan bidra til at barna fortsetter å engasjere seg i de daglige gjøremålene i fjøset eller stallen. I følge Vedum, et al., er det viktig at de ansatte legger vekt på at barna kan føle at de er betydningsfulle hjelpere (Vedum, et al., 2005, s. 93). Ved å sette pris på det barna gjør kan det bidra til å stimulere en dannelsingsprosess som kan være med i utviklingen av barn som ansvarlige samfunnsborgere og unike individer (Nome, 2018, s. 530-531).

Gjennom erfaringer med dyrehold i barnehagen har både Christin, Mia og Ida erfaringer med at barna lærer i samspill med dyrene. Det kan være alt fra dyresyklus, til det å ta ansvar og om livet og døden.

...Når dyrene i barnehagen dør får barna muligheten til å øve seg på å miste noe kjært og vi får en naturlig inngang til å snakke om døden. For oss i barnehagen er det å lære om hele livssyklusen til dyrene viktig og vi har fokus på det [Ida].

En ting som jeg fikk lyst til å nevne er når dyrene dør. Dette blir en naturlig del av hverdagen, og det hender at kaninene eller noen høner dør. Dette er en gylden mulighet til å ta opp dette temaet med barna... [Mia]

Vi prater en del om livet og døden ...For barna sin del er de vant med at dyrene blir avlivet, og det er en naturlig del av barnehagens praksis... [Christin].

...Barna har et ganske naturlig forhold til døden når det er snakk om dyr i og med at de er med i slakteprosesser. Siden barna er vant til døde dyr er det lettere for oss å snakke om døden og det er også en finere inngang til å snakke om døden med barna når det gjelder dyredød [Christin].

I samspill med dyrene er det sannsynlig at barna opplever at dyr dør, eller at man må avlive et dyr av dyrevelferdshensyn. Innledningsvis i denne oppgaven ble det framhevet at: «Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna får kunnskap om dyr og dyreliv» (Kd, 2017, s. 52-53). De ansatte i barnehagen skal altså lære barna om dyrenes livsløp. Både Mia, Ida og Christin har alle erfart at det å dø er en naturlig del av det å ha dyr i barnehagen noe de nevner i sitatene ovenfor. Gjennom å ha dyr i barnehagen er det sannsynlig at barna får oppleve døden på nært hold. Det kan være på grunn av sykdom eller alderdom. Noen dyr må også avlives dersom de blir alvorlig syke eller får kroniske smerter. Vedum, et al., skriver at barna kan oppleve avlivningen som uproblematisk så lenge de voksne er trygge og rolige under prosessen, og snakker med barna om det (Vedum, et al. 2005, s. 93). Men dette er noe de ansatte må vurdere ut ifra situasjonen. Noen ganger blir barna sterkt knyttet til enkelte dyr. Det kan da bli vanskelig og utfordrende at dyret blir avlivet. Dette er noe de ansatte må vurdere ut ifra omstendighetene. Noe både Mia, Ida og Christin har erfart med dyredød er at det er en mulighet til å kunne ta opp «døden» som et tema med barna og snakke med dem om det. For barna kan det å miste et dyr være lærerike opplevelser slik som

informantene forteller. De ansatte i barnehagen har muligheter til å bruke samspillet barna har med dyrene i det pedagogiske arbeidet ved å bruke dyrene aktivt i læringen til barna. Barna lærer å ta mer ansvar for andre enn seg selv hvor de må sette egne behov til side og lære at både dyr og mennesker er ulike. Det kan være en naturlig inngang til å ta opp ulike temaer sammen med barna og samtidig gjennomføre dem praktisk i stallen eller fjøset.

4.3 Omsorg og lek

...Dyrestellet er noe som må bli gjort hver dag uansett om man heller vil gjøre noe som kanskje er artigere. Dette er noe barna lærer ved å omgås dyr daglig. Det er fint å ha en naturlig inngang der barna lærer å sette seg selv til side og ta ansvar for dyrene. De lærer å bli gode mennesker ved å se andres behov og ikke bare sine egne. Barna blir også flinkere på å se hverandre mer [Ida].

Barna lærer fra dyreholdet at de må være gode med hverandre, og at folk er forskjellige. De får oppleve at dyrene oppfører seg ulikt, noen er redde, mens andre er mer nysgjerrige. Slik er det også med mennesker [Christin].

I sitatene ovenfor forteller Ida at gjennom dyrehold lærer barna å sette seg selv til side og ta ansvar for dyrenes behov. Barna får altså erfaringer med å ta vare på og vise omsorg for andre enn seg selv i dette samspillet. Dette er noe som er i tråd med det Selly skriver om at dyrene er med på å gi barna ulike muligheter til å utvikle sine sosiale ferdigheter. Barn i samspill med dyr har muligheten til å «tune inn» i en verden utenfor seg selv (Selly, 2014, s.27). Barna går inn i en verden der de retter blikket utover og ser andre og deres behov fremfor bare sine egne. Ida har selv erfart at barna lærer å ta hensyn til andre sine behov under dyrestellet og sette sine egne til side. Ved å være i samspill med dyrene lærer barna å gi omsorg og ta ansvar for andre enn seg selv (Selly, 2014, s. 2). Barna kan gjennom dette få erfaringer med å se andre sine behov og ta ansvar for dem. Ida forteller videre at barna lærer å bli gode mennesker ved å se andre sine behov og bare ikke sine egne. Dette er noe Christin også poengterer i sitatet ovenfor. Av dyrehold kan barna lære å være gode med hverandre. Dyrene kan hjelpe barna med å utvikle et skille mellom «seg selv» og «andre» (Selly, 2014, s. 26). Ved hjelp fra

dyrene i dette tilfellet kan de hjelpe barna med å utvikle et skille mellom seg selv og andre, og gjennom det erfare en sunn toveisrelasjon. Barna skiller mellom seg selv og dyrene, og de skiller mellom seg selv og de andre barna, noe som kan være nyttige erfaringer for å skape relasjoner til andre.

Flere av de store barna viser omsorg for de mindre barna gjennom å ta i bruk dyrene. De store barna kan hjelpe de små med å vise dem hvordan de skal holde dyrene eller hjelpe dem med hvordan de skal få tak i dyrene på en trygg og god måte... Barna opplever da å bli sett begge veier. Det minste barnet blir sett av det store barnet og det store barnet blir sett opp til av det lille barnet [Mia].

Mia har erfart at gjennom dyrehold i barnehagen viser flere store barn omsorg for de mindre barna. Dette er i tråd med det Selly skriver at barn som har muligheten til å delta i daglige rutiner, som mating, børstning, rengjøring og stell av dyr, har muligheten til å utvikle en følelse av hva omsorg egentlig går ut på, og hvordan man kan yte omsorg for andre (Selly, 2014, s. 29). I samspill med dyrene lærer barna ifølge Selly, å vise omsorg for andre slik som Mia forteller om. De store barna kan hjelpe de små med å holde hønene eller få tak i dem. I samspill med dyrene dannes det relasjoner mellom barna. Ved å ta i bruk dyrene viser de eldste barna omsorg for de yngste. Barna ser hverandre. De små barna blir sett av de store og omvendt. Dette poengterer også Ida og Christin i sitatene ovenfor. I følge Selly kan dyrene hjelpe barna med å erfare en sunn toveisrelasjon (Selly, 2014, s. 26), noe barna gjør i det tilfellet Mia har erfart og viser til. Gjennom bruken av dyrene skapes det relasjoner mellom barna der de ser hverandre og hjelper hverandre. De ansatte kan jobbe pedagogisk ved å sette søkelyset på omsorg ovenfor hverandre.

En gang hadde vi triksing på hesteryggen. Barna satt bak fram på hesteryggen. Dette var noe hesten syntes kilte som førte til at den sparket noen ganger med bakfoten for å markere at dette likte den ikke. Barna så at dette var noe hesten ikke likte og da sluttet vi med å gjøre det. Barna var opptatt av å ta hensyn til hesten og når hesten ikke likte det de gjorde, sluttet vi med det. Barna så hesten i denne situasjonen [Mia].

I sitatet over kommer Mia med et eksempel fra da barna så hesten sine behov fremfor sine egne. I denne situasjonen med hesten gjorde de noe hesten ikke syntes om fordi det kilte.

Triksing på hesteryggen kan være gøy og en spennende utfordring for barna. Men da barna oppdaget at hesten ikke likte det de gjorde, valgte de å slutte med det. I dette tilfellet så barna hesten sitt behov fremfor sine egne. I følge Strømsheim lærer barna i samspill med dyr å tilpasse sin egen oppførsel etter hva dyret ønsker og tåler (Strømsheim, 2017). Dette er noe man kan se i eksempelet til Mia. Barna valgte sammen med den voksne å avslutte triksingen på hesteryggen fordi de så at hesten ikke likte det de gjorde. Barna tilpasset sin egen oppførsel etter hva hesten ønsket.

I forhold til det Selly nevner om toveisrelasjoner kan man også knytte det opp mot barna og dyrenes relasjoner. Barna kan også søke omsorg og trøst hos dyrene. Ida forteller i sitatet nedenfor at hun har erfaringer med at det kan være lettere for barna å søke til dyrene for å «snakke» om tunge og vanskelig ting.

I stallen kan barna søke trøst og snakke med dyrene om tunge og vanskelige ting. Barna kan hviske hemmelige ting i øret på hesten som de ikke ønsker å snakke med andre om. Det kan være lettere for barna å snakke med dyrene fordi dyrene er der for barna uansett, de er alltid til stede så det er lett for barna å søke til dem [Ida].

Det Ida forteller her samstemmer med det Vedum, et al., skriver om at dyrene kan virke trøstende for barna, og det kan være lettere for barna å få ut vonde tanker ved å «snakke» med dyrene (Vedum, et al., 2005, s. 93-94). Dette stemmer med det Ida har erfart. Når barna viser omsorg for dyrene, får de positiv respons tilbake (Selly, 2014, s. 29). Barna som da søker trøst hos dyrene, kan oppleve å få positiv respons fra dem ved at de for eksempel søker til barna. Barna vil kanskje søke trøst hos dyrene, for da kan de oppleve å få en positiv respons tilbake. Ida nevner at en grunn til at barna søker trøst hos dyrene kan være at dyrene alltid er tilgjengelig for barna. De stiller heller ingen krav eller forventninger til barna noe som kan virke beroligende, og av den grunn kan det være lettere for barna å «snakke» med dem.

I gårdsbarnehagen samarbeider barna for å få gjort de daglige gjøremålene med dyrene. Gjennom samarbeidet kan det oppstå lek mellom barna der dyrene er inspirasjonen til barna.

Men ettersom barna må samarbeide når de skal stelle dyrene, opplever jeg at de etter hvert oppdager de andre barna som lekekamerater...Når barna er ute i utetiden leker de ofte leker knyttet opp til dyrene i fjøset og jakt [Christin].

Vi pleier å ta med mindre grupper ut i stallen med fire til fem barn. Disse gruppene er med på å skape tilhørighet i barnegruppen. Noen ganger er det barn som ikke er så mye sammen til vanlig som blir satt i disse gruppene, og da har jeg sett noen ganger at barna som tidligere på dagen var sammen ute i stallen, også leker sammen [Ida].

Christin og Ida forteller begge om leken som oppstår mellom barna knyttet til samarbeidet om dyrestellet og felles opplevelser. Det er som om barna oppdager hverandre gjennom arbeidet sammen i fjøset eller stallen. For barna er leken selve livet som er her og nå (Stai, 2020b). Når barna blir delt inn i nye grupper, og må samarbeide med ulike barn, oppdager de også hverandre. Gjennom å delta i dyrestellet får barna også oppleve felles opplevelser med dyrene, som kan brukes i leken. Christin har erfart at barna ofte knytter leken opp til opplevelser de har gjort seg med dyrene. I forhold til det Selly skriver kan barna bruke dyrene som inspirasjon til en felles lekepreferanse mellom barna, der de kan knytte leken til felles opplevelser rundt dyrene (Selly, 2014, s. 21). De ansatte kan bruke samspillet med dyrene i det pedagogiske arbeidet knyttet til å skape et lekent miljø og samspill mellom ulike barn. Når barna blir plassert i ulike grupper, kan de også leke med andre barn. Gjennom dette opplegget kan det oppstå et mer lekent samspill med flere av barna. Barna ser andre barn, ikke bare de barna de er vant til å leke med. De får øynene opp for andre som både Christin og Ida har erfart.

5.0 Oppsummering

Gjennom denne oppgaven har jeg brukt datamaterialet og relevant teori for å svare på problemstillingen: «Hvilke erfaringer har de ansatte med dyrehold i barnehagen, og hvordan kan samspillet med dyr brukes i det pedagogiske arbeidet?». I forhold til informantene ble det gjort et strategisk utvalg der datamaterialet ble samlet inn i barnehager med dyr. Intervjuene er foretatt i to ulike barnehager med en pedagogiske leder i den ene, og en pedagogiske leder og en barne- og ungdomsarbeider i den andre.

Gjennom drøftingen av datamaterialet ser en at medvirkning er noe som blir nevnt flere ganger og er viktig hos mine informanter. De har poengtert at dyrestellet og aktivitetene rundt dyrene ikke skal være noen form for tvang. Barna får selv være med å bestemme hva de er komfortable med å gjøre. Aktivitetene skal være lystbetonte, og de ansatte legger til rette for at barna gjennom dette kan være med å medvirke i sin egen barnehagehverdag. Informantene mine ser også at stell og samvær med dyrene har en positiv innvirkning på mestring og læring. Lev Vygotskijs sosialkonstruktivistiske læringsteori støtter disse erfaringene og da i forhold til hvordan barna lærer sammen med andre gjennom sosial praksis. I dyrestellet lærer barna av og med hverandre. Barna er forskjellige og opplever mestring ulikt. Dette blir det lagt til rette for slik at barna får muligheten til å oppleve mestring i samspill med dyrene. Informantene ser også at dette samspillet bidrar til å fremme omsorg og lek hos barna, og å vise omsorg og ta ansvar for hverandre. Dette er noe informantene har vært opptatte av gjennom sine opplegg i arbeidet med dyrene. I forhold til det informantene har erfart, bruker barna dyrene som inspirasjon til ulike leker. De ansatte har også opplevelser med at barna søker trøst hos dyrene fordi dyrene alltid er tilgjengelig for dem. Gjennom informantenes erfaringer og opplevelser med dyr og dyrehold i barnehagen, har jeg fått innblikk i hvordan samspillet med dyr kan bidra til omsorg, lek, læring og dannings som er helt sentrale temaer i barnehagens pedagogiske virksomhet. Alt av aktiviteter og opplegg som barna deltar i sammen med dyrene, bruker de ansatte aktivt i det pedagogiske arbeidet i barnehagene. Det har vært interessant å få et innblikk i de ansattes erfaringer med dyrehold. Alle temaene i drøftingsdelen blir støttet av opplevelser fra informantene.

Gjennom skrivingen av bacheloroppgaven har jeg tilegnet meg mer kunnskap og informasjon i forhold til det å ha dyr i barnehagen og bruke dem aktivt i barnehagehverdagen. Jeg har fått sett fordelene med å bruke dyrene aktivt i det pedagogiske arbeidet. Arbeidet med oppgaven har vært en lærerik og utfordrende prosess. Om jeg skulle ha utvidet bacheloroppgaven, ville det vært en fordel om jeg selv kunne observert den direkte kontakten mellom dyrene og barna. Dette for å kunne se samspillet og gleden hos barna, med egne øyne. I tillegg ville jeg ha hatt barnesamtale for å få innblikk i hvordan de opplever å være sammen med dyrene og delta i det daglige stellet. For å få et mer representativt datamateriale ville jeg oppsøkt flere barnehager. Jeg ser at de gode erfaringene med bruk av dyr i barnehagen kunne vært aktuelt å videreføre inn i annet arbeid i forhold til å bedre fysisk og psykisk helse hos barn og unge.

6.0 Litteraturliste

- Bae, B. (2006). Perspektiver på barns medvirkning i barnehage. I B. Bae, B. J. Eide, N. Winger & A. E. Kristoffersen. Temahefte om barns medvirkning. (s. 7-25). Kunnskapsdepartementet.
- Berget, B., Krøger, E. & Thorød, A.B (Red). (2018). Antrozoologi : samspill mellom dyr og menneske. Universitetsforlaget.
- Bergsland, M, D., & Jæger, H. (2022) *Bacheloroppgaven*. I Bergsland, M, D., & Jæger, H. (Red.) *Bachelor oppgaven i barnehagelærer utdanningen*. (2. utg. 1. opplag 2022). Cappelen Damm Akademisk.
- Dalland, O (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utg. 2. opplag 2021). Gyldendal.
- Drugli, M, B. (2018). Emosjonell utvikling og tilknytning. I Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M, B. (Red.) *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. (2. utg. 2018 2.opplag 2019). Fagbokforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (5. utg.). Abstrakt.
- Johannessen, A., Tufte, P, A., & Christoffersen, L. (2021) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelige metode* (6. utg. 2021). Abstrakt.
- Kibsgaard, S (2019) *Den livsviktige leken*. I Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M, B. (Red.) *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. (2. utg. 2018 2.opplag 2019). Fagbokforlaget.
- Krogstad, A. (2018) *Litteratur i barnehagen- formidling, dialog, danning*. I Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M, B. (Red.) *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. (2. utg. 2018 2.opplag 2019). Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017) *Rammeplan for barnehagen: Forskrifter om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Larsen, A, K., & Slåtten, M, V. (2019) *En bok om oppvekst*. (5. Utg. 2. Opplag 2020). Fagbokforlaget.
- Lehn, E. W. & Sivertsen, A. H. (2022). Barnehagens betydning for livsmestring (1. utgave.). Fagbokforlaget.
- Lillemyr, O, F (2020) *Lek på alvor*. (4. utgave 2020). Universitetsforlaget.

- Lundhaug, T., & Neegaard, H. R. (2013) *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. (1. utg. 4. opplag 2020). Cappelen Damm.
- Nome, D. Ø. (2018) *De yngste barna- medvirkning og danning*. I Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. B. (Red.) *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. (2. utg. 2018, 2.opplag 2019). Fagbokforlaget.
- Nordahl, A., & Misund, S. S. (2009). *Læring gjennom mestring: skoggruppemetoden* ([Rev. og utvidet utg.]). Sebu forlag.
- Selly, P. (2014). *Connecting Animals and Children: In Early Childhood*. Redleaf Press
- Skarstein, T. H., & Skarstein, F. (2019) *Artskunnskap for bærekraftig utvikling*. I Bergan, V., & Bjørndal, K. E. (Red.) *Bærekraftig i praksis i barnehagen* (2.opplag 2019). Universitetsforlaget.
- Stai, S. (2020a, 15. oktober). "*La mæ få klar det sjøl!*". NDLA. <https://ndla.no/article/26342>
- Stai, S. (2020b, 20. desember). *Lekens betydning for læring og utvikling*. NDLA. <https://ndla.no/article/27679>
- Strømsheim, G. (2017, 29. april). *Dette lærer barn av å ha dyr*. Klikk. <https://www.klikk.no/foreldre/barn/dette-laerer-barnet-av-a-ha-dyr-2354062>
- Støkken, A. M. (2020, 19. mars). *Livsmestring-samvær med dyr som mulighet*. Forebygging.no. <https://www.forebygging.no/Artikler/2020/Livsmestring--samvar-med-dyr-som-mulighet/>
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse, En innføring i kvalitativ metode*. Oslo: Fagbokforlaget
- Tholin, K. R. (2014). *Den betydningsfulle omsorgen*. I V. Glaser, I. Størksen & M.B. Drugli (red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis*. (s. 219-233). Bergen: Fagbokforlaget
- Vedum, T.V., Ødegaard, T., Dullerud, O., & Aaseth, H. (Red). (2005). *Natur- og gårdsbarnehagen*. Fagbokforlaget.
- Öhman, M (2020) *Vern om barns lekestyrke*. Pedagogisk Forum

7.0 Vedlegg

7.1 Vedlegg: Informasjons og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Barn og dyr i barnehagen»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å få innsikt i erfaringer du har gjort deg knyttet til det pedagogiske arbeidet med dyr. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med studiet er å få større innsikt i hvordan barnehagelærere kan arbeide pedagogisk med dyr. Siden du har erfaring fra arbeide med dyr i barnehagen, hadde det vært fint å få deg som informant. Jeg er særlig opptatt av hvilken betydning arbeidet med dyrene har knyttet opp mot barnas samspillsmønstre med hverandre og med de voksne, og med dyrene.

Problemstillingen for prosjektet er:

«Hvordan kan samspill med dyr brukes i det pedagogiske arbeidet og hvilke erfaringer har barnehagelærere med dyrehold i barnehagen?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det for deg at du stiller opp til et intervju som vil vare i underkant av 1 time hvor vi snakker sammen om dine erfaringer knyttet til pedagogisk arbeid med dyr i barnehagen. Temaer som vil bli belyst er blant annet praktiske hensyn (didaktiske forutsetninger), relasjoner og samspill. I tillegg til dette vil vi nok også komme inn på andre temaer underveis.

I selve intervjusituasjonen vil jeg og en medstudent være til stede. Den ene vil stille spørsmål og den andre notere det som blir sagt. Jeg har valgt å unngå bruk av digitalt opptaksutstyr av etiske hensyn.

I etterkant av intervjuet vil vi renskrive notatene på en datamaskin og lagre det der. Alle opplysninger vil bli anonymisert og forsvarlig håndtert gjennom hele bachelorprosessen vår. Du vil også ha mulighet til å lese gjennom datamaterialet i etterkant hvis du ønsker det.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrevet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og som nevnt, alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 28.06.2023.

Med vennlig hilsen

Veiledere:

Marit Heldal

Mail:

Per-Arvid Wold

Mail:

Student:

Vilde Forbergskog

Mail:

Tlf:

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet barn og dyr. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Dato: .....

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

7.2 Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide

Oppvarmingsspørsmål:

1. Kan du fortelle litt om deg selv, og dine interesser?
2. Hvilken utdanningsbakgrunn har du?
3. Hvilke erfaringer hadde du med dyr før du startet å jobbe i denne barnehagen?

Refleksjonsspørsmål:

Pedagogisk arbeid:

1. Hvordan tar dere i bruk dyrene i det pedagogiske arbeidet? (Vilde, Ingunn)
  - Hvilke erfaringer har du med å ta i bruk dyr?
  - Er det noe du synes er ekstra interessant i arbeidet med dyr i barnehagen?
  - Hvordan ser en vanlig dag ut?
2. Er det noe du opplever som ekstra givende i det pedagogiske arbeidet? Er det noe du opplever som utfordrende? (Vilde, Ingunn)
  - Har du noen eksempler?

Relasjoner:

3. Hva opplever du barna får ut av å være sammen dyr? (Vilde, Ingunn)
  - Læring, vennskap, samspill, danning, utvikling
  - Verdier
4. Hvordan opplever du at samspillet med dyrene påvirker barna i barnehagehverdagen? (Vilde)
  - Hvilke relasjoner opplever du oppstår mellom barn-dyr?

5. Opplever du at dyrene har innvirkning på barnas samspill? (Ingunn)
  - Eventuelt hvilke erfaringer har du med dette?
  - Hvilke relasjoner opplever du oppstår mellom barn-barn?

6. Hvordan opplever du samspillet i barnegruppen når de er sammen med dyrene og når de ikke er det? (Vilde, Ingunn)
  - Er det noen forskjeller?
  - Har du noen eksempler?

Avslutningsspørsmål:

1. Opplever du at barna gir tilbakemelding på det dere gjør? Eventuelt hva?
2. Er det noe du har kommet på nå i ettertid som du har lyst til å tilføye ett av spørsmålene?